



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 574/2024-32

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Ivana Fiačana a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného URBAN & PARTNERS s.r.o., advokátska kancelária, Červeňova 15, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava III v konaní sp. zn. B5-2CbZm/60/2017 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Mestského súdu Bratislava III v konaní sp. zn. B5-2CbZm/60/2017 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadostučinenie **1 000 eur**, ktoré **j e** Mestský súd Bratislava III **p o v i n n ý** zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
3. V časti proti postupu Mestského súdu Bratislava III v konaní sp. zn. B5-2CbZm/60/2017 **s p r e d n á l e z u** Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. IV. ÚS 152/2023-36 z 26. apríla 2023 ústavnú sťažnosť pre porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd **o d m i e t a**.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.
5. Mestský súd Bratislava III **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **856,75 eur** a zaplatiť ich jeho právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 14. októbra 2024 domáha vyslovenia porušenia základných práv na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 11 ods. 1 listiny a práv na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote a spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) postupom mestského súdu, na ktorý od júna 2023 prešiel výkon súdnictva z Okresného súdu Bratislava V. Mestskému súdu žiada prikázať konať bez zbytočných prietáhov a žiada priznať finančné zadosťučinenie 20 000 eur.

II.

2. Nálezom ústavného súdu z 13. októbra 2020 (I. ÚS 355/2020) bolo vyslovené, že postupom vtedy ešte okresného súdu v namietanom konaní boli porušené ústavné práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote s tým, že okresnému súdu bolo prikázané konať bez zbytočných prietáhov a sťažovateľovi bolo priznané finančné zadosťučinenie 1 000 eur. Ústavný súd vychádzal z toho, že sťažovateľ bol žalovaný v zmenkovom spore, v ktorom vo februári 2014 podal námietky proti zmenkovému platobnému rozkazu a až do nálezú ústavného súdu v spore nebolo nariadené ani jedno pojednávanie. Podľa tohto nálezú bol okresný súd celkom nečinný približne päť rokov.

3. Nálezom ústavného súdu z 26. apríla 2023 (IV. ÚS 152/2023) bolo vyslovené, že postupom vtedy ešte okresného súdu v namietanom konaní po náleze ústavného súdu z 13. októbra 2020 boli porušené ústavné práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote a sťažovateľovi bolo priznané finančné zadosťučinenie 1 500 eur. Ústavný súd vychádzal z toho, že pri predchádzajúcom náleze bola vec dvakrát prerozdelená novým sudcom a až druhý koná plynule, keďže vo veci nariadil pojednávania a znalecké dokazovanie. Po tomto náleze mestský súd v septembri 2023 vyzval znalca na prevzatie spisu a znalec si obratom prevzal originál zmenky. Hoci mal byť posudok vypracovaný do piatich mesiacov, znalec ho predložil až v júli 2024. V auguste 2024 vyzval mestský súd strany na vyjadrenie k znaleckému posudku, čo sťažovateľ v rovnaký mesiac aj učinil.

III.

4. Opätovné porušenie ústavných práv sťažovateľ identifikuje v zdĺhavom vypracovaní znaleckého posudku, čo mestský súd neriešil, hoci mal znalcovi uložiť poriadkové pokuty. Zdôrazňuje, že napriek predchádzajúcom nálezu ústavného súdu stále nie je vo veci rozhodnuté a celé konanie trvá viac ako 11 rokov. Z neprimeranej dĺžky konania po predchádzajúcom náleze ústavného súdu vyvodzuje porušenie ústavných práv na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a prejednanie

jeho záležitosti v primeranej lehote a z celkovej dĺžky konania porušenie ústavných práv na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie a vlastníť majetok a ochranu majetku.

5. Mestský súd k ústavnej sťažnosti uviedol, že neschopnosť znalca vypracovať posudok mu nemožno pričítať. Pôvodne ustanovený znalec súdu nesignalizoval svoju pracovnú vyťaženosť a s tým súvisiacu nemožnosť vypracovať posudok. Preto ustanovil nového znalca a poskytol mu lehotu na vypracovanie posudku, ktorej nedodržanie nespôsobil. Okrem toho, ak by hľadal ďalšieho znalca, čas na vypracovanie posudku sa by ešte viac predĺžil. Mestský súd zdôraznil, že pri neuložení poriadkovej pokuty zohľadnil náročnosť ustanovovania znalcov pre ich nízke a zdĺhavo vyplácané odmeny. Mestský súd nesúhlasí, že by jeho postupom došlo k porušeniu základného práva vlastníť majetok, keďže v prípade neúspechu bude sťažovateľ znášať len následky svojho protiprávneho konania spočívajúceho v tom, že nesplnil svoj dlh.

6. Sťažovateľ k tomu uviedol, že konanie trvá už viac než jedenásť rokov a nie je ukončené ani len dokazovanie, hoci ústavný súd mestskému súdu prikázal konať. Okrem toho mestský súd nesie zodpovednosť za zabezpečenie efektívneho postupu znalca. Ak by mestský súd riadne zistil časovú dostupnosť prvého znalca, nemuselo by dôjsť k ustanoveniu druhého znalca. Rovnako zdôrazňuje, že mestský súd mal uložiť poriadkové pokuty.

IV.

7. V prípadoch extrémnych prietáhov v konaní dochádza k porušeniu práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov už samotnou dĺžkou súdneho konania, ktorá predlžuje stav právnej neistoty do takej miery, že sa právo na súdnu ochranu stáva iluzórnym a ohrozuje jeho podstatu (III. ÚS 243/2017, I. ÚS 39/00, I. ÚS 66/03, III. ÚS 113/07). Ak teda porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy dosiahne intenzitu, ktorá zo strany všeobecného súdu signalizuje až odmietnutie možnosti domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, možno urobiť záver o tom, že takýmto postupom došlo aj k porušeniu základného práva na súdnu ochranu (IV. ÚS 268/2012).

8. Tak je tomu aj v prípade sťažovateľom namietaného konania, ktoré prebieha od augusta 2013, keď bola proti sťažovateľovi podaná žaloba. Za viac ako jedenásť rokov okresný a následne mestský súd o proti sťažovateľovi podanej žalobe ani raz vecne nerozhodli, pričom len tento rok bol súdom zabezpečený rozhodujúci dôkaz. Takýto postup je nezlučiteľný s ústavnými právami na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie. Extrémne dlhé súdne konanie totiž vo svojej podstate možno kvalifikovať vo vzťahu k sťažovateľovi ako odmietnutie spravodlivosti pri rozhodovaní o proti nemu podanej žalobe. Na tom nemení nič ani to, že už dvakrát bolo vyslovené porušenie ústavných práv sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote a bolo mu priznané finančné zadosťučinenie spolu 2 500 eur. Preto bolo ústavnej sťažnosti v tejto časti vyhovené a podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vyslovené, že postupom mestského súdu boli porušené ústavné práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (čl. 36 ods. 1 listiny) a spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

9. Cieľom finančného zadost'učinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušenia základného práva (IV. ÚS 210/04). Tak je to aj v tomto prípade, v ktorom jediným faktorom pri zistení porušenia ústavných práv s'ťažovateľa bol extrémne zdĺhavý postup mestského, či skôr okresného súdu. S prihliadnutím na celkovú dĺžku a fázu konania, správanie s'ťažovateľa, ako aj už predchádzajúcimi nálezmi opakované priznanie finančného zadost'učinenia bolo s'ťažovateľovi podľa čl. 127 ods. 3 ústavy priznané finančné zadost'učinenie 1 000 eur a vo zvyšnej časti jeho návrhu nebolo vyhovené.

10. Čo sa týka namietaného porušenia ústavných práv s'ťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čl. 38 ods. 2 listiny) a na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, treba uviesť, že s'ťažovateľ zamlčal, že o porušení jeho ústavných práv v namietanom konaní nebolo rozhodnuté len nálezom ústavného súdu z 13. októbra 2020 (I. ÚS 355/2020), ale následne aj nálezom ústavného súdu z 26. apríla 2023 (IV. ÚS 152/2023). Ústavná s'ťažnosť pre porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čl. 38 ods. 2 listiny) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v časti proti postupu mestského súdu pred nálezom z 26. apríla 2023 (IV. ÚS 152/2023) je tak podľa § 55 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) neprípustná, keďže sa týka veci, o ktorej už ústavný súd rozhodol. V tejto časti bola preto ústavná s'ťažnosť podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde odmietnutá.

11. V časti proti postupu mestského súdu po náleze ústavného súdu z 26. apríla 2023 je nutné uviesť, že nie každý zistený priet'ah v súdnom konaní je porušením práv podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ojedinelá nečinnosť súdu v trvaní niekoľkých mesiacov nemusí zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov (II. ÚS 63/05). Otázku posudzovania dĺžky konania a jej primeranosti nemožno vyjadriť numericky, lebo je podmienená objektívne charakterom veci a musí byť skúmaná s ohľadom na okolnosti prípadu, zložitosť veci, požiadavky na vykonávanie dokazovania, ako i správanie účastníkov a súdu.

12. Vo veci s'ťažovateľa ide o konanie, v ktorom sa uplatňuje nárok zo zmenky. Ide o štandardnú obchodnoprávnu vec. Po faktickej stránke možno uznať vyššiu mieru náročnosti konania z dôvodu potreby znaleckého dokazovania. K správaniu s'ťažovateľa je potrebné uviesť, že v období od mája 2023 do podania ústavnej s'ťažnosti nebola zistená žiadna okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na ťarchu s'ťažovateľa.

13. K postupu mestského súdu je potrebné uviesť, že od nálezu ústavného súdu z apríla 2023 do podania ústavnej s'ťažnosti v októbri 2024 uplynul približne rok a päť mesiacov. V septembri 2023 bol znalec vyzvaný na prevzatie spisov a znalecký posudok vypracoval v júli 2024. Mestskému súdu tak možno vytknúť niekoľko mesiacov trvajúcu nečinnosť pred vyzvaním znalca, ako aj dĺžku vypracovania znaleckého posudku po prevzatí spisu znalcom. Treba však zohľadniť to, že posudok už bol vypracovaný a že od jeho vypracovania do podania ústavnej s'ťažnosti uplynuli približne tri mesiace, počas ktorých mestský súd vyzval strany na vyjadrenie. Aj napriek

tomu, že postup mestského súdu nebol ideálny, znalecký posudok bol zabezpečený. Postup mestského súdu po náleze ústavného súdu z apríla 2023 tak nedosahuje intenzitu, ktorá by odôvodňovala opätovné vyslovenie porušenia ústavných práv na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a prejednanie záležitosti v primeranej lehote postupom mestského súdu v období od apríla 2023. Postup mestského súdu nebol optimálny, no nevyznačoval sa úplnou nečinnosťou. K porušeniu namietaných ústavných práv nemožno dospieť izolovane len z toho, že mestský súd si nevynucoval skoršie vypracovanie posudku ukladaním poriadkových pokút. Preto v tejto časti nebol dôvod ústavnej sťažnosti vyhovieť. Rovnako nebol dôvod vyhovieť žiadosti sťažovateľa na to, aby bolo mestskému súdu prikázané konať bez zbytočných prietáhov, keďže aj vo vzťahu k mestskému súdu stále platí obdobný príkaz ústavného súdu v náleze ešte z 13. októbra 2020.

14. K tvrdenému zásahu do ústavných práv vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy (čl. 11 ods. 1 listiny) a ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu je potrebné uviesť, že nemá žiadne opodstatnenie, keďže judikatúra, ktorú sťažovateľ uvádza vo svojej ústavnej sťažnosti, nie je v jeho prípade priliehavá. Pritom nekonkrétne odkazuje na pojmy legitímneho očakávania, legitimacy a legality, ktoré spája s prietahmi v konaní. Sťažovateľ je navyše v procesnom postavení žalovaného, a nie je zrejmé, ochrany akého majetku sa domáha. Preto v tejto časti nebolo ústavnej sťažnosti vyhovené.

V.

15. Zistené porušenie ústavných práv sťažovateľa odôvodňuje, aby mu mestský súd podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde nahradil trovy konania, ktoré mu vznikli právnym zastúpením a ktorých výška 856,75 eur bola určená podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), čo za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti 2 x 343,25 eur) s náhradou podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (2 x 13,73 eur) predstavuje sumu 713,96 eur, k čomu treba podľa § 18 ods. 3 vyhlášky pripočítať daň z pridanej hodnoty 142,79 eur. Nebol dôvod sťažovateľovi priznať náhradu trov za vyjadrenie k vyjadreniu mestského súdu, keďže z neho nevyplynuli žiadne nové skutočnosti, ktoré by boli rozhodné pre posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti sťažovateľa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. decembra 2024

Robert Šorl
predseda senátu